

Оцінка впливу на довкілля (ОВД)

У чому була причина появи процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД)?

Якщо помічений негативний вплив на здоров'я людей – це означає що вже раніше значного негативного впливу зазнали природні екосистеми

Розвиток токсикології

Фільм "Темні води" («*Dark Waters*», 2019) — заснований на реальній історії адвоката Роберта Білотта, який протягом 19 років боровся з хімічною корпорацією DuPont, щоб довести, що компанія десятиліттями забруднювала річки токсичними речовинами, що спричинило серйозні захворювання у місцевих жителів.

Початки введення процедури ОВД

- Процедура оцінки впливу на довкілля (Environmental Impact Assessment, EIA) виникла через зростання екологічної обізнаності та необхідність балансувати економічний розвиток із захистом довкілля, а також потреби інформування осіб, які приймають рішення, про потенційні наслідки проектів до їх затвердження. У 1969 році у США був прийнятий законодавчий акт, який ввів поняття ОВД у юридичну площину.
- У країнах ЄС було запроваджено ОВД у **1980-х роках**, у 1985 році була прийнята Директива ЄС про ОВД (85/337).

Стан перед тим як ОВД (екологічна експертиза) була запроваджена в Україні:

Енергетична інфраструктура:

- Будівництво АЕС в Україні – 1970-1980-ті роки
- Будівництво ГЕСів на Дніпрі – 1950-1960-ті рр.
- Найбільші ТЕС – 1960-ті роки
+ Пов'язана з ними мережа повітряних ЛЕП

Промисловість:

- Промислова революція (друга половина XIX століття).
- Індустріалізація (1920-ті — 1941 рр.) і подальше активне наростання обсягів промислового виробництва до кінця 1960-х рр.
- Вугільні шахти, видобуток залізних руд, урану, виплавка сталі
- ВАТ Завод «Радикал» («Київський завод хімікатів») – відкритий у 1951 році, перестав працювати у 1996 році

Стан перед тим як ОВД (екологічна експертиза) була запроваджена в Україні:

Сільське господарство:

- Станом на 1988 рік в Україні було осушено 3,1 млн гектарів земель. Осушення природних територій продовжується, зокрема для торфовидобутку.
- Орні землі складають близько 54% території України (це 80% всіх сільськогосподарських угідь). Розорювання природних територій продовжується, поряд з цим багато площ існуючої ріллі фактично не використовується.
- Від появи колгоспів - хімізація сільського господарства, в тому числі масове використання ДДТ та інших пестицидів, які зараз заборонені до використання
- Будівництво каналів та використання великих об'ємів води для зрошення

Активне будівництво міст (продовжується) - за період з 1940 по 1992 рік частка міського населення зросла майже в 3 рази.

Конституція України (1996 р.)

Стаття 50

- Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.
- Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена.

В Україні з 1995 до 2017 р. діяв Закон «Про екологічну експертизу» <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Недоліки процедури державної екологічної експертизи:

- У законі не було чітко визначених термінів та процедури проведення екоекспертизи;
- Не було загальнодоступного електронного реєстру справ, які підлягають екологічній експертизі;
- Оголошення про проведення екологічної експертизи, можливості участі громадськості у ній та її висновки повідомлялись через засоби масової інформації (фактично – через локальні друковані газети), через це громадськість часто не могла вчасно довідатись що проводиться така оцінка і через це не брала в ній участь;
- Процедура починалась коли звіт з екоекспертизи вже був готовий і поданий до держоргану;

Загалом: Інформація була менш доступною для бажаючих взяти участь у процедурі зі сторони громадськості

Орхуська Конвенція

Конвенція про
доступ до інформації,
участь громадськості в процесі прийняття рішень та
доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля

Ратифікація Україною (закон) – 1999 рік
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text

Набрала чинності в Україні – вкінці 2001 року

Тоді ж інтернет починає бути загальнодоступним в Україні (у 2006-му році кількість інтернет-користувачів перевищила 4 мільйони)

Закон «Про оцінку впливу на довкілля» (2017) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>

Переваги:

- чітко визначені терміни і процедура проведення ОВД;
- реєстр справ з ОВД, загальнодоступний в інтернеті з усіма документами, які стосуються кожної зі справ із зазначенням дат етапів ОВД; **не кожна європейська країна може таким похвалитися!**
- чітко визначений зміст звіту з ОВД.
- перелік видів діяльності які підлягають ОВД (не завжди +)

Загалом: покращилось інформування та полегшився процес участі громадськості у процедурі ОВД

Закон «Про екологічну експертизу»:

Стаття 1. Екологічна експертиза в Україні - **вид** науково-практичної **діяльності** уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці **передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає** на стан навколишнього природного середовища, і спрямована на підготовку висновків про відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Стаття 7. Об'єктами екологічної експертизи є проекти **законодавчих** та інших нормативно-правових актів, документація по впровадженню **нової техніки, технологій, матеріалів, речовин, продукції**, генетично модифікованих організмів, реалізація яких може призвести до порушення екологічних нормативів, негативного впливу на стан навколишнього природного середовища. Екологічній експертизі можуть підлягати екологічні ситуації, що склалися в окремих населених пунктах і регіонах, а також **діючі об'єкти** та комплекси, що мають значний негативний **вплив** на стан навколишнього природного середовища.

Це було більш прогресивно, але нажаль не діяло

Що не змінилось?

«Фінансування державної екологічної експертизи здійснюється її замовником»

Чи може вона при цьому бути об'єктивною?

Ті хто готують звіт з ОВД, зацікавлені щоб він був позитивний. Як цього уникнути?

Рішення: науковці можуть не підписувати сам звіт з ОВД, а підписувати лише звіт про свої власні дослідження який буде додатком до звіту з ОВД